

Nr 43.

Av herr Uhlén m. fl., om beredande av ökad ersättning åt silikossjuka arbetare.

Genom en den 2 juni 1947 dagtecknad skrivelse, adresserad till statsrådet och chefen för kungl. socialdepartementet, har Landsorganisationen i Sverige hemställt, att statsrådet måtte taga under skyndsamt övervägande möjligheten att bereda silikossjuka och av vissa andra yrkessjukdomar drabbade arbetare ökad ersättning.

I skrivelsen framhåller LO bl. a. följande: »Silikosen är den yrkessjukdom, som i vårt land ger upphov till de flesta invaliditets- och dödsfallen. Därtill kommer att sjukdomen, i motsats till andra yrkessjukdomar, till sin natur är sådan att, även om den sjuke överflyttas till ett icke hälsofarligt arbete, någon förbättring i sjukdomstillståndet icke är att påräkna, utan har man i stället att räkna med en fortgående försämring av tillståndet dels på grund av sjukdomens egen progress, dels till följd av med silikosen ofta förenade följsjukdomar.»

Dessa förhållanden ha föranlett fackförbund, som ha medlemmar med sysselsättning inom silikosfarligt arbete, att ägna frågan särskild uppmärksamhet. Den har följaktligen varit föremål för uppmärksamhet och uttalanden även på respektive förbunds liksom LO:s kongresser. Inom Gjutareförbundets verksamhetsområde har t. o. m. företagits en omfattande undersökning rörande sjukdomens förekomst och verkningar, vars resultat i visst avseende refereras i skrivelsen.

»Det skydd, som genom yrkessjukdomsförsäkringslagen beredes de av silikos drabbade, måste» — framhåller LO vidare — »i flertalet fall betecknas såsom mycket otillfredsställande. Eventuellt tillerkänd livränta svarar nämligen i flertalet fall icke mot den minskning i arbetsförtjänsten som sjukdomen medför.» Om årsinkomsten överstiger 4 800 kr., medräknas inte överskjutande belopp. Vid 100-procentig invaliditet, då livräntan utgår med $\frac{2}{3}$ av årsinkomsten, utgår således högsta livränta med 3 200 kr. Beträffande invaliditetsbedömningen är den allmänna uppfattningen bland de berörda att invaliditetsgraderna äro allt för låga.

Till dessa påpekanden i skrivelsen kan fogas att silikossjuka också anse det förhållandet synnerligen orättvist, att de inte under den oftast långa tid undersökningen eller de upprepade undersökningarna för fastställande av invaliditeten eller invaliditetsgraden pågår kunna erhålla någon sjukersättning. Silikossjukdomens följsjukdomar berättiga inte heller till ersättning

enligt lagen om yrkessjukdomar, vilket också är ett uppenbart missförhållande. Någon möjlighet för den sjuke att själv skaffa sig ersättning i nu nämnda fall föreligger inte, emedan silikossjuka inte beviljas inträde i någon sjukkassa.

En särlagstiftning, som tillförsäkrar de silikossjuka ökad ersättning, bör följaktligen också innebära att den sjukes möjligheter till utkomst under den tid ifrågavarande undersökningar pågå samt vid sjukdom på grund av någon av silikosens följsjukdomar säkerställas genom att daghjälp utgår efter samma grunder som vid olycksfall.

»En ur den sjukes synpunkt särskilt otillfredsställande invaliditetsbedömning kan» — säger LO — »iakttagas vid de fall av relativt lindrig silikos, där vederbörande på läkares inrådan överflyttas till annat, icke silikoshotat arbete.» Enligt den undersökning som Gjutareförbundet verkställt medför sådan överflyttning som regel inkomstminskning, för vilken den skadade arbetaren inte kompenseras. En undersökning 1947 visade att inkomstminskningen på sådana överflyttningar belöpte sig till i genomsnitt 29 öre per timme.

Undertecknade dela fullkomligt den uppfattning som, enligt LO:s skrivelse, andra lagutskottet gav uttryck åt i ett utlåtande 1946 över en proposition angående ersättning åt beredskapsinvalider, nämligen »att man principiellt borde eftersträva en sådan ordning att de som råkat ut för olycksfall erhöle full ersättning för förlorad arbetsförtjänst.» Det måste nämligen anses orimligt och i högsta grad otidsenligt att skada till liv, hälsa eller arbetsförmåga genom olycksfall i arbete eller yrkessjukdom principiellt ersättes endast med en del av den förlust skadan förorsakar, medan däremot skada på egendom som regel måste ersättas med hela den förlust skadan förorsakar.

En ordning, som innebär en principiellt riktigare och rättvisare avvägning av ersättningarna för ifrågavarande skador, förutsätter emellertid, som utskottet påpekade, en genomgripande revision av lagstiftningen på detta område. Då en sådan kräver långvarigt förarbete, bör det kunna anses motiverat att i avvaktan på resultatet lagstifta särskilt rörande bättre och rättvisare ersättning åt de silikossjuka. Dessa kunna nämligen betraktas såsom särskilt missgynnade. Därtill kommer att denna sjukdom till såväl arten som utbredningen redan är bättre kartlagd än någon annan yrkessjukdom. Förarbetet för en särlagstiftning behöver följaktligen inte bli så omfattande och tidsödande som förarbetet för en allmän revision av den ifrågavarande lagstiftningen.

Naturligtvis kunna samma eller jämförbara skäl åberopas även för en förbättrad ersättning åt offren för vissa andra och i synnerhet de i LO:s skrivelse nämnda yrkessjukdomarna. Undertecknade instämna därför i LO:s hemställan att även dessa tagas i betraktande, såvida detta inte i allt

för hög grad fördröjer utredningen rörande det primära önskemålet: ökad ersättning åt de silikossjuka.

Med hänvisning till förestående samt till den ifrågavarande skrivelsen från Landsorganisationen hemställa undertecknade,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t begära utredning och ett på denna grundat förslag om ökad ersättning åt silikossjuka såväl vid full invaliditet som vid överflyttning till annat arbete och därjämte daghjälp under sjukdom till följd av silikos samt under väntan på invaliditetens fastställande.

Stockholm den 19 januari 1948.

Axel Uhlén.

Anton Sjö.

Rud. Anderberg.

Emil Ahlqvist.

Nr 44.

Av herr **Damström**, *angående viss ändring av lagen om semester.*

(Lika lydande med motion i Andra kammaren nr 69.)

Stockholm den 17 januari 1948.

Karl Damström.